

I

(Zakonodajni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA (EU) 2016/1919 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 26. oktobra 2016

o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti točke (b) člena 82(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Namen te direktive je zagotoviti učinkovitost pravice do dostopa do odvetnika, kot določa Direktiva 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾, tako da se zagotovi pomoč odvetnika, ki jo financirajo države članice, in sicer osumljenim in obdolženim osebam v kazenskem postopku ter zahtevanim osebam v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2002/584/PNZ ⁽⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: zahtevane osebe).
- (2) Z določitvijo skupnih minimalnih pravil o pravici do brezplačne pravne pomoči za osumljene ali obdolžene osebe ter za zahtevane osebe je namen te direktive okrepiti zaupanje držav članic v kazensko pravne sisteme drugih držav članic in tako izboljšati vzajemno priznavanje odločb v kazenskih zadevah.
- (3) Tretji odstavek člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), člen 6(3)(c) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) ter člen 14(3)(d) Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP) določajo pravico do brezplačne pravne pomoči v kazenskem postopku, v skladu s pogoji iz navedenih določb. Listina ima enako pravno veljavnost kot Pogodbi in države članice so pogodbenice EKČP in MPDPP. Vendar izkušnje kažejo, da to samo po sebi ne zagotavlja vedno zadostnega zaupanja v kazensko pravne sisteme drugih držav članic.

⁽¹⁾ UL C 226, 16.7.2014, str. 63.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 4. oktobra 2016 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 13. oktobra 2016.

⁽³⁾ Direktiva 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL L 294, 6.11.2013, str. 1).

⁽⁴⁾ Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL L 190, 18.7.2002, str. 1).

- (4) Svet je 30. novembra 2009 sprejel Resolucijo o načrtu za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: načrt). Načrt predvideva postopno sprejetje ukrepov v zvezi s pravico do prevajanja in tolmačenja (ukrep A), pravico do obveščenosti o pravicah in obtožbi (ukrep B), pravico do pravnega svetovanja in pravne pomoči (ukrep C), pravico do komuniciranja s sorodniki, delodajalci in konzularnimi organi (ukrep D) ter v zvezi s posebnim varstvom za osumljene ali obdolžene osebe, ki spadajo v skupino ranljivih oseb (ukrep E).
- (5) Evropski svet je 11. decembra 2009 pozdravil načrt in ga vključil v Stockholmski program – odprta in varna Evropa, ki služi državljanom in jih varuje ⁽²⁾ (točka 2.4). Pri tem je poudaril, da načrt ni izčrpen, ter pozval Komisijo, naj preuči nadaljnje elemente minimalnih procesnih pravic osumljenih in obdolženih oseb ter oceni, ali je treba za spodbujanje boljšega sodelovanja na tem področju obravnavati tudi druga vprašanja, na primer domnevo nedolžnosti.
- (6) Do zdaj je bilo na podlagi načrta sprejetih pet ukrepov o procesnih pravicah v kazenskem postopku, in sicer direktive 2010/64/EU ⁽³⁾, 2012/13/EU ⁽⁴⁾, 2013/48/EU, (EU) 2016/343 ⁽⁵⁾ in (EU) 2016/800 ⁽⁶⁾ Evropskega parlamenta in Sveta.
- (7) Ta direktiva zadeva drugi del ukrepa C iz načrta, in sicer v zvezi s pravno pomočjo.
- (8) Brezplačna pravna pomoč bi morala kriti stroške obrambe osumljenih, obdolženih in zahtevanih oseb. Pristojni organi držav članic bi morali imeti možnost, da pri dodelitvi brezplačne pravne pomoči osumljenim, obdolženim ali zahtevanim osebam zahtevajo, da del teh stroškov nosijo same glede na svoja finančna sredstva.
- (9) Brez poseganja v člen 6 Direktive (EU) 2016/800 se ta direktiva ne bi smela uporabljati, kadar se osumljene ali obdolžene osebe oziroma zahtevane osebe v skladu s členom 9 oziroma členom 10(3) Direktive 2013/48/EU odpovejo pravici do dostopa do odvetnika in te odpovedi naknadno ne prekličejo, oziroma kadar države članice uporabijo začasna odstopanja v skladu s členom 3(5) ali (6) Direktive 2013/48/EU, za čas trajanja takšnega odstopanja.
- (10) Kadar oseba, ki prvotno ni bila osumljena ali obdolžena, na primer priča, postane takšna oseba, bi morala imeti pravico, da ne izpove zoper sebe, in pravico do molka v skladu s pravom Unije ter EKČP, kot ju razlagata Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) in Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP). Ta direktiva se zato izrecno sklicuje na primer, v katerem takšna oseba postane osumljena ali obdolžena med zaslišanjem s strani policije ali drugega organa preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj v okviru kazenskega postopka. Kadar med takšnim zaslišanjem oseba, ki ni osumljena ali obdolžena, postane takšna oseba, bi bilo treba zaslihanje nemudoma prekiniti. Vseeno bi moralo biti mogoče, da se zaslihanje nadaljuje, kadar je zadevna oseba seznanjena, da je osumljena ali obdolžena, in lahko v celoti uveljavlja pravice, ki jih določa ta direktiva.
- (11) V nekaterih državah članicah je lahko za izrekanje sankcij, ki ne vključujejo odvzema prostosti, pri razmeroma manjših kršitvah pristojen organ, ki ni sodišče, pristojno za kazenske zadeve. To je mogoče na primer pri pogostih prometnih kršitvah, ki se lahko ugotovijo med kontrolo prometa. V takšnih primerih bi bilo nerazumno od pristojnih organov zahtevati, da zagotovi uveljavljanje vseh pravic iz te direktive. Kadar pravo države članice določa, da sankcijo za manjše kršitve izreče takšen organ, in bodisi obstaja pravica do pritožbe bodisi je mogoče zadevo drugače predložiti sodišču, pristojnemu za kazenske zadeve, bi se torej morala ta direktiva uporabljati le za postopke pred tem sodiščem po vložitvi take pritožbe ali predložitvi zadeve.

⁽¹⁾ UL C 295, 4.12.2009, str. 1.

⁽²⁾ UL C 115, 4.5.2010, str. 1.

⁽³⁾ Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (UL L 280, 26.10.2010, str. 1).

⁽⁴⁾ Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku (UL L 142, 1.6.2012, str. 1).

⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitevi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitevi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL L 65, 11.3.2016, str. 1).

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (UL L 132, 21.5.2016, str. 1).

- (12) V nekaterih državah članicah za kazniva dejanja veljajo nekatere manjše kršitve, zlasti manjše prometne kršitve, manjše kršitve v zvezi s splošnimi občinskimi predpisi in manjše kršitve javnega reda. V takšnih primerih bi bilo nerazumno od pristojnega organa zahtevati, da zagotovi uveljavljanje vseh pravic iz te direktive. Če pravo države članice v zvezi z manjšimi kršitvami določa, da odvzem prostosti kot sankcija ni mogoč, bi se torej morala ta direktiva uporabljati le v postopkih pred sodiščem, pristojnim za kazenske zadeve.
- (13) Ta direktiva se lahko uporablja za manjše kršitve, če so izpolnjeni pogoji, določeni v njej. Države članice bi morale imeti možnost, da izvedejo oceno materialnega položaja, oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti ali oboje, da ugotovijo, ali je treba dodeliti brezplačno pravno pomoč. Pod pogojem, da je to skladno s pravico do poštenega sojenja, se lahko v zvezi z nekaterimi manjšimi kršitvami šteje, da pogoji, kar zadeva oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti, niso izpolnjeni.
- (14) Uporaba te direktive, kar zadeva nekatere manjše kršitve, ne bi smela vplivati na obveznosti držav članic v skladu z EKČP, da zagotovijo pravico do poštenega sojenja, tudi glede pomoči odvetnika.
- (15) Pod pogojem, da je to skladno s pravico do poštenega sojenja, naslednji primeri ne štejejo za odvzem prostosti v smislu te direktive: ugotavljanje identitete osumljene ali obdolžene osebe; ugotavljanje, ali je treba sprožiti preiskavo; preverjanje, ali je oseba oborožena oziroma ali obstajajo druga podobna varnostna vprašanja; izvajanje preiskovalnih dejanj ali dejanj zbiranja dokazov – ki niso posebej navedena v tej direktivi – kot so telesni pregledi, fizični pregledi, krvne preiskave, preizkusi alkoholiziranosti ali podobni preizkusi, fotografiranje ali odvzem prstnih odtisov; privedba osumljene ali obdolžene osebe pred pristojni organ v skladu z nacionalnim pravom.
- (16) Ta direktiva določa minimalna pravila. Države članice bi morale imeti možnost, da brezplačno pravno pomoč dodelijo v primerih, ki jih ta direktiva ne ureja, na primer kadar se izvajajo preiskovalna dejanja ali dejanja zbiranja dokazov, ki niso posebej navedena v tej direktivi.
- (17) V skladu s členom 6(3)(c) EKČP ima osumljena ali obdolžena oseba, ki nima dovolj sredstev za plačilo pomoči odvetnika, pravico do brezplačne pravne pomoči, če to zahtevajo interesi pravičnosti. To minimalno pravilo državam članicam omogoča, da izvedejo oceno materialnega položaja, oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti ali oboje. Izvedba teh ocen ne bi smela omejevati ali odstopati od pravic in procesnih jamstev, ki jih zagotavljata Listina in EKČP, kot ju razlagata Sodišče in ESČP, ali dovoliti odstopanje od njih.
- (18) Države članice bi morale določiti praktično ureditev v zvezi z zagotavljanjem brezplačne pravne pomoči. Takšna ureditev bi lahko določala, da se brezplačna pravna pomoč dodeli na prošnjo osumljene, obdolžene ali zahtevane osebe. Vendar ta prošnja zlasti ob upoštevanju potreb ranljivih oseb ne bi smela biti vsebinski pogoj za dodelitev brezplačne pravne pomoči.
- (19) Pristojni organi bi morali brezplačno pravno pomoč dodeliti brez nepotrebnega odlašanja in najpozneje pred zaslišanjem s strani policije, drugega organa preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ali pravosodnega organa, ali pred izvedbo konkretnega preiskovalnega dejanja ali dejanja zbiranja dokazov, navedenega v tej direktivi. Če pristojni organi tega ne morejo storiti, bi morali pred izvedbo takšnega zaslišanja, preiskovalnega dejanja ali dejanja zbiranja dokazov dodeliti vsaj nujno ali začasno brezplačno pravno pomoč.
- (20) Glede na posebnost postopka na podlagi evropskega naloga za prijetje bi bilo treba pri razlagi določb te direktive, povezanih zgolj z zahtevanimi osebami, upoštevati to posebnost, ta razlaga pa nikakor ne bi smela posegati v razlago drugih določb te direktive.
- (21) Zahtevane osebe bi morale imeti pravico do brezplačne pravne pomoči v izvršitveni državi članici. Poleg tega bi morale imeti zahtevane osebe, ki so v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje zaradi uvedbe kazenskega postopka in ki uveljavljajo svojo pravico do izbire odvetnika v odreditveni državi članici v skladu z Direktivo 2013/48/EU, pravico do brezplačne pravne pomoči v tej državi članici za namene takšnega postopka v izvršitveni državi članici, če je brezplačna pravna pomoč potrebna za zagotovitev učinkovitega dostopa do pravnega varstva, kot je določeno v členu 47 Listine. To bi veljalo v primerih, ko odvetnik v izvršitveni državi članici brez pomoči odvetnika v odreditveni državi članici ne bi mogel uspešno in učinkovito izpolniti svojih nalog, kar zadeva izvršitev evropskega naloga za prijetje. Vsakršno odločitev v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči v odreditveni državi članici bi moral sprejeti organ, ki je pristojen za sprejemanje takih odločitev v tej državi članici, in sicer na podlagi meril, ki jih določi zadevna država članica pri izvajanju te direktive v nacionalno pravo.

- (22) Države članice bi morale za zagotovitev učinkovitega dostopa zahtevanih oseb do odvetnika zagotoviti, da imajo zahtevane osebe pravico do brezplačne pravne pomoči do njihove predaje oziroma dokler odločitev, da se jih ne preda, ne postane pravnomočna.
- (23) Države članice bi morale pri izvajanju te direktive zagotoviti spoštovanje temeljne pravice do brezplačne pravne pomoči, kakor je določena v Listini in EKČP. Pri tem bi morale upoštevati načela in smernice Združenih narodov o dostopu do brezplačne pravne pomoči v kazenskoopravnih sistemih.
- (24) Brez poseganja v določbe nacionalnega prava o obvezni navzočnosti odvetnika bi moral pristojni organ brez nepotrebnega odlašanja odločiti, ali se brezplačna pravna pomoč dodeli ali ne. Pristojni organ bi moral biti neodvisni organ, pristojen za sprejemanje odločitev v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči, ali sodišče, vključno s sodnikom posameznikom. Vendar bi bilo treba v nujnih primerih omogočiti tudi začasno vključitev policije in tožilstva, v kolikor bi bilo to potrebno, da se brezplačna pravna pomoč dodeli pravočasno.
- (25) Če se osumljeni, obdolženi ali zahtevani osebi dodeli brezplačna pravna pomoč, je eden od načinov za zagotavljanje njene učinkovitosti in kakovosti olajšanje kontinuitete pravnega zastopanja te osebe. V zvezi s tem bi morale države članice olajšati kontinuiteto pravnega zastopanja ves čas trajanja kazenskega postopka, ter – kadar je primerno – v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje.
- (26) Osebu, ki je vključeno v sprejemanje odločitev o brezplačni pravni pomoči v kazenskem postopku in postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje, bi bilo treba zagotoviti ustrezno usposabljanje. Brez poseganja v neodvisnost in različno organizacijo sodstva v državah članicah bi te morale zahtevati, da pristojni za usposabljanje sodnikov zagotovijo takšno usposabljanje sodiščem in sodnikom, ki sprejemajo odločitve v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči.
- (27) Načelo učinkovitosti prava Unije zahteva, da države članice uvedejo ustrezna in učinkovita pravna sredstva v primeru kršitve pravice, ki je posameznikom zagotovljena s pravom Unije. V primeru, da je pravica do brezplačne pravne pomoči okrnjena ali da je zagotovitev brezplačne pravne pomoči prepozna ali v celoti ali delno zavrnjena, bi moralo biti na voljo učinkovito pravno sredstvo.
- (28) Za spremljanje in ocenjevanje učinkovitosti te direktive je treba iz razpoložljivih podatkov zbirati ustrezne podatke o izvajanju pravic iz te direktive. Takšni podatki po možnosti vključujejo število prošenj za brezplačno pravno pomoč v kazenskih postopkih ter v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje, kadar zadevna država članica deluje kot izvršitvena ali odreditvena država članica, število primerov, v katerih je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena, in število primerov, v katerih so bile prošnje za brezplačno pravno pomoč zavrnjene. Prav tako bi bilo treba po možnosti zbirati podatke o stroških zagotavljanja brezplačne pravne pomoči osumljenim ali obdolženim osebam in zahtevanim osebam.
- (29) To direktivo bi bilo treba uporabljati za osumljene, obdolžene in zahtevane osebe, ne glede na njihov pravni status, državljanstvo ali nacionalnost. Države članice bi morale spoštovati in zagotavljati pravice, ki so določene v tej direktivi, brez vsakršne diskriminacije na kateri koli podlagi, kot je denimo rasa, barva kože, spol, spolna usmerjenost, jezik, vera, politično ali drugo mnenje, nacionalnost, etnično ali socialno poreklo, premoženje, invalidnost ali rojstvo. Ta direktiva podpira temeljne pravice in načela, ki jih priznavata Listina in EKČP, vključno s prepovedjo mučenja ter nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, pravico do svobode in varnosti, spoštovanjem zasebnega in družinskega življenja, pravico do osebne celovitosti, otrokovimi pravicami, vključenostjo invalidov, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in pravico do poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravicami obrambe. To direktivo bi bilo treba izvajati v skladu z navedenimi pravicami in načeli.
- (30) Ta direktiva določa minimalna pravila. Države članice bi morale imeti možnost, da za zagotovitev višje ravni varstva razširijo pravice iz te direktive. Takšna višja raven varstva pa ne bi smela ovirati vzajemnega priznavanja sodnih odločb, ki naj bi ga ta minimalna pravila olajšala. Raven varstva, ki jo zagotavljajo države članice, ne bi smela biti nikoli nižja od standardov, ki so določeni v Listini ali EKČP, kot ju razlagata Sodišče in ESČP.
- (31) Ker cilja te direktive, in sicer določitev skupnih minimalnih pravil o pravici do brezplačne pravne pomoči za osumljene, obdolžene ter zahtevane osebe, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi svojega obsega in učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

- (32) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU), ter brez poseganja v člen 4 navedenega protokola ti državi članici ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, ki zato zanju ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (33) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanju ni zavezujoča in se v njej ne uporablja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta direktiva določa skupna minimalna pravila o pravici do brezplačne pravne pomoči za:
 - (a) osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku; in
 - (b) osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje v skladu z Okvirnim sklepom 2002/584/PNZ (v nadaljnjem besedilu: zahtevane osebe).
2. Ta direktiva dopolnjuje direktivi 2013/48/EU in (EU) 2016/800. Ničesar v tej direktivi se ne sme razlagati kot omejevanje pravic, določenih v navedenih direktivah.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku, ki imajo pravico do dostopa do odvetnika na podlagi Direktive 2013/48/EU in ki:
 - (a) jim je odvzeta prostost;
 - (b) morajo imeti pomoč odvetnika v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom; ali
 - (c) morajo biti navzoči, ali jim je dovoljeno, da so navzoči, pri preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, ki vključujejo vsaj:
 - (i) prepoznave;
 - (ii) soočenja;
 - (iii) rekonstrukcije kaznivega dejanja.
2. Ta direktiva se, od prijete v izvršitveni državi članici, uporablja tudi za zahtevane osebe, ki imajo pravico do dostopa do odvetnika v skladu z Direktivo 2013/48/EU.
3. Ta direktiva se pod enakimi pogoji, kot so določeni v odstavku 1, uporablja tudi za osebe, ki prvotno niso bile osumljene ali obdolžene, vendar to postanejo med zaslišanjem, ki ga opravi policija ali drug organ preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj.
4. Brez poseganja v pravico do poštenega sojenja se v zvezi z manjšimi kršitvami:
 - (a) če pravo države članice določa, da sankcijo izreče organ, ki ni sodišče, pristojno za kazenske zadeve, in se je zoper izrek te sankcije mogoče pritožiti na takšno sodišče ali pa ga je takšnemu sodišču mogoče predložiti, ali
 - (b) če odvzem prostosti ne more biti izrečen kot sankcija,

ta direktiva uporablja le v postopkih pred sodiščem, ki je pristojno za kazenske zadeve.

V vsakem primeru se ta direktiva uporablja, ko se sprejema odločitev o pridržanju in med pridržanjem v kateri koli fazi postopka do zaključka postopka.

Člen 3

Opredelitev pojma

V tej direktivi „brezplačna pravna pomoč“ pomeni financiranje pomoči odvetnika – s strani države članice – ki omogoča izvajanje pravice do dostopa do odvetnika.

Člen 4

Brezplačna pravna pomoč v kazenskem postopku

1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe, ki nimajo dovolj sredstev za plačilo pomoči odvetnika, pravico do brezplačne pravne pomoči, kadar to zahtevajo interesi pravičnosti.
2. Države članice lahko izvedejo oceno materialnega položaja, oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti ali oboje, da ugotovijo, ali je treba dodeliti brezplačno pravno pomoč v skladu z odstavkom 1.
3. Kadar država članica izvede oceno materialnega položaja, upošteva vse zadevne in objektivne dejavnike, kot so prihodki, premoženje in družinske razmere zadevne osebe, kot tudi stroški pomoči odvetnika in življenjski standard v tej državi članici, da ugotovi, ali v skladu z veljavnimi merili v tej državi članici osumljena ali obdolžena oseba nima dovolj sredstev za plačilo pomoči odvetnika.
4. Kadar država članica izvede oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti, upošteva težo kaznivega dejanja, zapletenost zadeve in strogost sankcije, ki bi se pričakovano lahko izrekla, da ugotovi, ali je treba zaradi interesov pravičnosti dodeliti brezplačno pravno pomoč. V vsakem primeru se šteje, da so izpolnjeni pogoji, kar zadeva oceno upravičenosti na podlagi pravičnosti, v naslednjih primerih:
 - (a) ko je osumljena ali obdolžena oseba privedena pred pristojno sodišče ali sodnika, da se odloči o pridržanju v kateri koli fazi postopka v okviru področja uporabe te direktive, in
 - (b) med pridržanjem.
5. Države članice zagotovijo, da se brezplačna pravna pomoč dodeli brez nepotrebnega odlašanja in najpozneje pred zaslišanjem s strani policije, drugega organa preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ali pravosodnega organa oziroma pred izvedbo preiskovalnih dejanj ali dejanj zbiranja dokazov iz točke (c) člena 2(1).
6. Brezplačna pravna pomoč se dodeli samo za namene kazenskega postopka, v katerem je zadevna oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja.

Člen 5

Brezplačna pravna pomoč v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje

1. Izvršitvena država članica zagotovi, da imajo zahtevane osebe pravico do brezplačne pravne pomoči od prijete na podlagi evropskega naloga za prijetje do njihove predaje ali dokler odločitev, da se jih ne preda, ne postane pravnomočna.
2. Odreditvena država članica zagotovi, da imajo zahtevane osebe, ki so v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje zaradi uvedbe kazenskega postopka in ki uveljavljajo svojo pravico do izbire odvetnika v odreditveni državi članici, ki bo pomagal odvetniku v izvršitveni državi članici v skladu s členom 10(4) in (5) Direktive 2013/48/EU, pravico do brezplačne pravne pomoči v odreditveni državi članici za namene takšnih postopkov v izvršitveni državi članici, v kolikor je ta potrebna za zagotovitev učinkovitega dostopa do sodnega varstva.
3. Pravica brezplačne pravne pomoči iz odstavkov 1 in 2 je lahko pogojena z oceno materialnega položaja v skladu s členom 4(3), ki se uporablja smiselno.

Člen 6**Odločitve v zvezi z dodelitvijo brezplačne pravne pomoči**

1. Pristojni organ brez nepotrebnega odlašanja odloči o tem, ali se brezplačna pravna pomoč dodeli ali ne, ter o dodelitvi odvetnikov. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da pristojni organ te odločitve sprejema skrbno, pri tem pa spoštuje pravice obrambe.
2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo, da so osumljene, obdolžene ter zahtevane osebe pisno obveščene o popolni ali delni zavrnitvi prošnje za brezplačno pravno pomoč.

Člen 7**Kakovost brezplačne pravne pomoči in usposabljanja**

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, tudi glede financiranja, za zagotovitev:
 - (a) učinkovitega sistema brezplačne pravne pomoči, ki je ustrezno kakovosten, in
 - (b) storitev brezplačne pravne pomoči, ki so ustrezno kakovostne za to, da zagotovijo poštenost postopka, ob ustreznem spoštovanju neodvisnosti pravnega poklica.
2. Države članice zagotovijo, da se osebju, ki je vključeno v sprejemanje odločitev o brezplačni pravni pomoči v kazenskem postopku in postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje, zagotovi primerno usposabljanje.
3. Države članice ob ustreznem spoštovanju neodvisnosti pravnega poklica in vloge tistih, ki so odgovorni za usposabljanje odvetnikov, sprejmejo ustrezne ukrepe za spodbujanje zagotavljanja ustreznega usposabljanja odvetnikom, ki nudijo storitve brezplačne pravne pomoči.
4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da imajo osumljene, obdolžene ter zahtevane osebe na njihovo zahtevo pravico do zamenjave odvetnika, ki nudi storitve brezplačne pravne pomoči in ki jim je bil dodeljen, če to upravičujejo posebne okoliščine.

Člen 8**Pravna sredstva**

Države članice zagotovijo, da imajo osumljene, obdolžene in zahtevane osebe učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive.

Člen 9**Ranljive osebe**

Države članice zagotovijo, da se pri izvajanju te direktive upoštevajo posebne potrebe ranljivih osumljenih, obdolženih ter zahtevanih oseb.

Člen 10**Zagotavljanje podatkov in poročanje**

1. Države članice do 25. maja 2021 in nato vsaka tri leta Komisiji predložijo razpoložljive podatke, iz katerih je razvidno, kako so se izvajale pravice iz te direktive.
2. Komisija do 25. maja 2022 in nato vsaka tri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te direktive. V svojem poročilu Komisija oceni izvajanje te direktive, kar zadeva pravico do brezplačne pravne pomoči v kazenskem postopku in postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje.

*Člen 11***Prepoved poslabšanja položaja**

Ta direktiva v nobenem primeru ne pomeni omejevanja ali odstopanja od katerih koli pravic in procesnih jamstev, ki jih zagotavljajo Listina, EKČP ali druge ustrezne določbe mednarodnega prava ali pravo katere koli države članice, ki zagotavlja višjo raven varstva.

*Člen 12***Prenos**

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 25. maja 2019. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo določb predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

*Člen 13***Začetek veljavnosti**

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

*Člen 14***Naslovniki**

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 26. oktobra 2016

Za Evropski parlament
Predsednik
M. SCHULZ

Za Svet
Predsednik
I. LESAY